Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MICHAL BOBEK
22 päivänä marraskuuta 2018 [1]

Asia C-695/17

Metirato Oy:n konkurssipesä
vastaan
Suomen valtio / Verohallinto ja
Viron valtio / Maksu- ja Tolliamet

(Ennakkoratkaisupyyntö – Helsingin käräjäoikeus)

Ennakkoratkaisupyyntö – Keskinäinen avunanto veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä – Pyynnön vastanottaneessa jäsenvaltiossa toteutettuja täytäntöönpanotoimia koskevat riidat – Vastaajan määrittäminen

I Johdanto

1. Viron viranomaiset pyysivät vuonna 2012 keskinäistä avunantoa koskevien direktiivin 2010/24/EU [2] säännösten mukaisesti Suomen viranomaisia perimään Viron valtion verosaatavia suomalaiselta yritykseltä, Metirato Oy:ltä (jäljempänä Metirato). Suomen viranomaiset panivat perintäpyynnön johdosta vireille ulosottomenettelyn Metiratoa vastaan ja perivät samassa menettelyssä myös Suomen valtion verosaatavia Metiratolta. Metirato suoritti Suomen viranomaisille maksun. Suomen viranomaiset tilittivät asianmukaisen määrän tästä rahasummasta Viron viranomaisille.

2. Metirato asetettiin Suomessa konkurssiin vuonna 2013. Konkurssipesän pesänhoitaja nosti tämän jälkeen kanteen Helsingin käräjäoikeudessa (ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin) ja vaati sen rahasumman takaisinsaantia, jonka Metirato oli maksanut Suomessa toimitetussa ulosmittausmenettelyssä.

3. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole varma siitä, millä tavoin direktiiviä 2010/24 on tällaisen kanteen osalta tulkittava siltä osin kuin kyse on Viron viranomaisille tilitetyn summan takaisinsaannista. Se kysyy erityisesti, määrittääkö direktiivi sen, minkä jäsenvaltion pitäisi olla vastaajana kyseisen summan takaisinsaantia koskevan kanteen osalta, eli Suomen vai Viron.

1 Alkuperäinen kieli: englanti.

2 Keskinäisestä avunannosta tiettyihin maksuihin, tulleihin, veroihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä 16.3.2010 annettu neuvoston direktiivi 2010/24/EU (EUVL 2010, L 84, s. 1).

II Sovellettavat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

1. Direktiivi 2010/24

4. Direktiivin 2010/24 13 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Saatavia, joiden osalta on esitetty perintäpyyntö, on perinnän suorittamiseksi pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa kohdeltava siten kuin ne olisivat pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion saatavia, jollei tässä direktiivissä toisin säädetä. Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on käytettävä samoihin veroihin tai maksuihin tai, jos samoja veroja tai maksuja ei ole, samankaltaisiin veroihin tai maksuihin liittyviin saataviin sovellettavissa pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion laeissa, asetuksissa tai hallinnollisissa määräyksissä annettua toimivaltaa ja niissä säädettyjä menettelyjä, jollei tässä direktiivissä toisin säädetä.

– –

Pyynnön vastaanottava jäsenvaltio ei ole velvollinen myöntämään muiden jäsenvaltioiden saataville etuoikeuksia, jotka myönnetään kyseisessä jäsenvaltiossa syntyville samankaltaisille saataville, ellei asianomaisten jäsenvaltioiden välillä toisin sovita tai ellei pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännössä toisin säädetä. Jäsenvaltio, joka myöntää etuoikeuksia toisen jäsenvaltion saataville, ei saa kieltäytyä myöntämästä samoja etuoikeuksia muiden jäsenvaltioiden samoille tai samankaltaisille saataville samoin ehdoin.

Pyynnön vastaanottava jäsenvaltio perii saatavan omassa valuutassaan.”

5. Direktiivin 13 artiklan 5 kohdan mukaan ”pyynnön vastaanottavan viranomaisen on lähetettävä avunantoa pyytävälle viranomaiselle saatavan osalta perityt määrät sekä tämän artiklan 3 ja 4 kohdassa tarkoitettu korko – –”.

6. Direktiivin 14 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Saatavaa, alkuperäistä asiakirjaa, joka mahdollistaa täytäntöönpanon avunantoa pyytävässä jäsenvaltiossa, tai yhdenmukaista asiakirjaa, joka mahdollistaa täytäntöönpanon pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa, koskevat riidat sekä avunantoa pyytävän jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen suorittaman tiedoksiannon pätevyyttä koskevat riidat kuuluvat avunantoa pyytävän jäsenvaltion toimivaltaisten elinten toimivaltaan. Jos jokin asianomainen osapuoli riitauttaa perintämenettelyn aikana saatavan, alkuperäisen asiakirjan, joka mahdollistaa täytäntöönpanon avunantoa pyytävässä jäsenvaltiossa, tai yhdenmukaisen asiakirjan, joka mahdollistaa täytäntöönpanon pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa, pyynnön vastaanottavan viranomaisen on ilmoitettava kyseiselle osapuolelle, että sen on nostettava kanne avunantoa pyytävän jäsenvaltion toimivaltaisessa elimessä siellä voimassa olevien lakien mukaisesti.

2. Pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa toteutettuja täytäntöönpanotoimia tai pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen suorittaman tiedoksiannon pätevyyttä koskevat riidat on käsiteltävä tämän jäsenvaltion toimivaltaisessa elimessä sen lakien ja asetusten mukaisesti.

– –”

B Suomen oikeus

1. Laki takaisinsaannista konkurssipesään

7. Takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 5 §:n 1 momentin mukaan oikeustoimi peräytyy esimerkiksi, jos sillä yksin tai yhdessä muiden toimenpiteiden kanssa on sopimattomasti suosittu velkojaa toisten velkojien kustannuksella. Oikeustoimen peräytymisen edellytyksenä on, että velallinen oli oikeustointa tehdessään ylivelkainen tai että oikeustoimi osaltaan johti maksukyvyttömyyteen.

8. Lain 10 §:ssä säädetään muun muassa, että velan maksu myöhemmin kuin kolme kuukautta ennen määräpäivää peräytyy, jos velka on maksettu määrällä, jota pesän varoihin nähden on pidettävä huomattavana.

9. Lain 23 §:n mukaan takaisinsaantia saavat vaatia konkurssipesän pesänhoitaja ja tietyt velkojat. Takaisinsaantia vaaditaan nostamalla kanne tuomioistuimessa tai tekemällä muistutus valvontaa vastaan. Kanne voidaan nostaa siinä käräjäoikeudessa, joka on käsitellyt konkurssiin asettamista koskevan asian.

III Tosiseikat, menettely kansallisissa viranomaisissa ja ennakkoratkaisukysymykset

10. Eesti Maksu- ja Tolliamet (Viron tasavallan vero- ja tullihallinto) peri Metiratolta verosaatavina ja näille kertyneinä korkoina 28 754,50 euron suuruista summaa. Se esitti 18.4.2012 direktiivin 2010/24 perusteella Suomen verohallinnolle perintäpyynnön.

11. Suomen verohallinto lähetti saatavien ulosotosta vastaaville Suomen viranomaisille perintäpyynnön perusteella tiedot Viron vero- ja tullihallinnolle perittävästä summasta sekä ilmoituksen sen verosaatavan suuruudesta, joka Suomen verohallinnolla oli Metiratolta,.

12. Metirato maksoi 12.2.2013 vapaaehtoisella suorituksella [3] ulosottoviranomaisille 17 500 euroa, joista 15 837,67 euroa tilitettiin Suomen verohallinnolle. Viron esittämän perintäpyynnön nojalla Suomen verohallinto tilitti 15 541,67 euroa Viroon.

13. Lisäksi Metirato suoritti 23.4.2013 Suomen ulosottoviranomaisille 17 803 euron suuruisen summan.

14. Helsingin käräjäoikeus asetti 8.5.2013 Metiraton konkurssiin tämän omasta hakemuksesta.

15. Konkurssipesän pesänhoitaja nosti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa 8.5.2014 kanteen Suomen verohallintoa vastaan ja vaati yhteensä 33 707,67 euron suuruisen summan takaisinsaantia. Virolle tilitetyt 15 541,67 euroa sisältyivät tähän summaan. Pesänhoitaja väitti takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 5 §:ään tukeutuen, että Suomen verohallintoa oli perusteettomasti suosittu muiden velkojien kustannuksella maksamalla pitkään erääntyneinä olleita veroja tilanteessa, jossa Metirato oli jo maksukyvytön. Pesänhoitaja väitti lain 10 §:ään tukeutuen, että Metirato oli kriittisenä aikana 25.1.–8.5.2013 maksanut verovelkoja pesän varoihin nähden huomattavalla määrällä.

3 Käsittääkseni tämä maksu oli ”vapaaehtoinen” siltä osin kuin Metirato suoritti sen Suomen ulosottoviranomaisten vaatimuksesta ilman, että oli tarpeen ryhtyä muihin ulosottotoimenpiteisiin yrityksen (varojen) osalta. Koska maksu kuitenkin suoritettiin Suomen ulosottoviranomaisten vaatimuksesta, maksun voidaan katsoa tulleen suoritetuksi mainittujen viranomaisten vireille panemassa ulosottomenettelyssä.

16. Maksujen takaisinsaantivaatimus kohdistettiin ensisijaisesti Suomen verohallintoon. Siltä varalta, ettei tätä viranomaista katsottaisi oikeaksi vastaajaksi Viron valtiolle tilitettyjen 15 541,67 euron osalta, konkurssipesän pesänhoitaja kohdisti vaatimuksensa myös Viron vero- ja tullihallintoon.

17. Suomen verohallinto vastusti konkurssipesän pesänhoitajan nostamaa kannetta muun muassa sillä perusteella, ettei se ollut oikea vastaaja siltä osin kuin kanteella vaadittiin Viron valtion saamien maksusuoritusten peräyttämistä. Suomen verohallinto väitti esiintyneensä menettelyssä ainoastaan direktiivin 2010/24 mukaista keskinäistä avunantoa pyytäneiden Viron viranomaisten asiamiehenä ja että tämä velvollisuus päättyi, kun saatava oli peritty. Se esitti myös, että koska perityistä varoista ei missään vaiheessa tullut Suomen valtion omaisuutta, kanne piti nostaa Viron vero- ja tullihallintoa vastaan.

18. Viron vero- ja tullihallinto torjui sekin konkurssipesän pesänhoitajan vireille paneman menettelyn sillä perusteella, ettei sitä voitu pitää vastaajana tässä asiassa. Se katsoi, että direktiivin 13 artiklan 1 kohdan ja 14 artiklan 2 kohdan mukaan vain Suomen verohallinto voi olla tällaisen kanteen vastaajana.

19. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, ettei asiassa ole riitautettu sen toimivaltaa käsitellä varojen takaisinsaantia koskeva asia. Ennen asiakysymyksen ratkaisua sen on kuitenkin ratkaistava kysymys siitä, onko Suomen verohallintoa vai Viron vero- ja tullihallintoa pidettävä vastaajana Suomen perimää ja direktiivin 2010/24 nojalla Virolle tilittämää summaa koskevassa asiassa.

20. Helsingin käräjäoikeus päätti näin ollen lykätä asian ratkaisua ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Tuleeko direktiivin [2010/24] 13 artiklan 1 kohdan määräystä siitä, että perintäpyynnön nojalla perittäviä saatavia on pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa kohdeltava kuin ne olisivat vastaanottavan jäsenvaltion omia saatavia, tulkita siten,

   a) että pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio on asianosaisena myös oikeudenkäynnissä, joka koskee perinnän tuloksena maksettujen määrien palauttamista takaisin konkurssipesän varallisuuteen vai

   b) että pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio toimii vain saatavan perijänä ulosotossa ja valvoo saatavan itse konkurssimenettelyssä, mutta konkurssiin luovutetun varallisuuden laajuutta koskevassa takaisinsaantiasiassa vastaajana on avunantoa pyytänyt jäsenvaltio?

2) Tuleeko direktiiviä tulkita siten, että perintäpyynnön nojalla toisen valtion saatavia peritään käyttäen samoja keinoja, mutta kuitenkin niin, että perityt varat säilyvät erillisinä eivätkä ne sekoitu perintäpyynnön vastaanottaneen valtion varallisuuteen, vai siten, että niitä peritään omien saatavien rinnalla, jolloin ne sekaantuvat perintäpyynnön vastaanottavan valtion varoihin? Toisin sanoen: onko direktiivissä vain tarkoitettu kieltää toisen valtion saatavien syrjiminen?

3) Voidaanko takaisinsaantia konkurssipesään koskevan riita-asian katsoa rinnastuvan 14 artiklan 2 kohdan tarkoittamaan täytäntöönpanotoimia koskevaan riitaan ja voidaanko tästä päätellä direktiivissä tarkoitetun, että pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio toimii vastaajana myös tässä riita-asiassa?”

21. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Viron ja Suomen hallitukset sekä Euroopan komissio.

IV Arviointi

22. Aloitan asian tarkastelun ensimmäisestä ja kolmannesta kysymyksestä, jotka koskevat suoraan sitä, ketä olisi pidettävä oikeana vastaajana pääasiassa kyseessä olevaan kaltaiseen kanteeseen, jolla on vaadittu sellaisten rahasummien takaisinsaantia konkurssipesään, jotka jäsenvaltio on perinyt toisen jäsenvaltion direktiivin 2010/24 säännösten nojalla esittämästä pyynnöstä (A). Tarkastelen tämän jälkeen toista kysymystä, jolla halutaan vastaus siihen, tuleeko direktiivillä käyttöön otetun mekanismin mukaisesti perityistä summista pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion varoja, ja joka tästä syystä myös koskee välillisesti sitä, miten määritetään se, ketä on pidettävä oikeana vastaajana tällaiseen kanteeseen (B).

A Ensimmäinen ja kolmas kysymys: ketä on pidettävä vastaajana?

23. Ketä on pidettävä vastaajana kanteeseen, jolla on vaadittu sellaisten summien takaisinsaantia, jotka jäsenvaltio (tässä tapauksessa Suomi) on perinyt toisen jäsenvaltion (tässä tapauksessa Viro) pyynnöstä ja jotka olivat kannetta nostettaessa viimeksi mainitun valtion hallussa: avunantoa pyytänyttä jäsenvaltiota (Viroa) vai pyynnön vastaanottanutta jäsenvaltiota (Suomea)?

24. Ennakkoratkaisupyynnössään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tuo esiin kaksi asian kannalta mahdollisesti merkityksellistä direktiivin 2010/24 säännöstä. Ensimmäisessä näistä, direktiivin 13 artiklan 1 kohdassa, säädetään, että ”saatavia, joiden osalta on esitetty perintäpyyntö, on perinnän suorittamiseksi pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa kohdeltava siten kuin ne olisivat pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion saatavia – –. Pyynnön vastaanottavan viranomaisen on käytettävä samoihin veroihin tai maksuihin tai, jos samoja veroja tai maksuja ei ole, samankaltaisiin veroihin tai maksuihin liittyviin saataviin sovellettavissa pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion laeissa, asetuksissa tai hallinnollisissa määräyksissä annettua toimivaltaa ja niissä säädettyjä menettelyjä – –”. Toinen näistä on direktiivin 14 artiklan 2 kohta, jonka mukaan ”pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa toteutettuja täytäntöönpanotoimia – – koskevat riidat on käsiteltävä tämän jäsenvaltion toimivaltaisessa elimessä sen lakien ja asetusten mukaisesti”.

25. On selvää, että säännöksistä, joihin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on viitannut, ei (niin kuin ei muistakaan direktiivin säännöksistä) saada suoraa vastausta kysymykseen siitä, ketä on pidettävä vastaajana kanteeseen, jolla vaaditaan jäsenvaltion toisen jäsenvaltion pyynnöstä perimien summien takaisinsaantia.

1. Direktiivi 2010/24 vai maksukyvyttömyysmenettelyistä annettu asetus?

26. Alustavasti on kysyttävä, kuuluuko asia lainkaan direktiivin 2010/24 soveltamisalaan.

27. Suomen hallitus katsoo, että pääasiassa nostettu kanne ei kuulu direktiivin soveltamisalaan, koska siinä ei säädetä varojen takaisinsaannista konkurssimenettelyn yhteydessä. Kanteeseen pitäisi sen sijaan soveltaa maksukyvyttömyysmenettelyistä annettua asetusta.[4] Mainitun asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan Suomen lakia pitäisi sen valtion lakina, jossa menettely on aloitettu, soveltaa sen määrittämiseen, ketä on pidettävä oikeana vastaajana pääasian oikeudenkäynnissä.

4 Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1346/2000 (EYVL 2000, L 160, s. 1; jäljempänä maksukyvyttömyysmenettelyistä annettu asetus).

28. Vaikka olen yleisemmällä tasolla yhtä mieltä Suomen hallituksen kanssa siitä, minkä lainsäädännön soveltamisalaan maksukyvyttömyysmenettelyt yleensä kuuluvat, en kuitenkaan näe, millä tavoin maksukyvyttömyysmenettelyistä annettu asetus yhdessä sovellettavien maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevien kansallisten säännösten kanssa tarjoaisi vastauksen juuri tähän kansallisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen tai myöskään siihen, minkä vuoksi direktiiviä 2010/24 ei enää voitaisi soveltaa.

29. Konkurssipesän pesänhoitaja on kiistänyt sen ulosmittausmenettelyn pätevyyden, jonka Suomen viranomaiset ovat toimittaneet ja jolla on ainakin osittain pantu täytäntöön direktiivin 2010/24 nojalla esitetty perintäpyyntö. Konkurssipesän pesänhoitaja väittää, että Suomen viranomaisten toimittama verojen ulosmittaus pitäisi peräyttää Suomen lainsäädännön eli takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain perusteella.

30. On totta, että ulosmittausmenettely oli osittain ”vain kansallinen” (Suomen valtiolla Metriratolta olevien verosaatavien perimisen osalta) ja osittain toimi, jolla Viron viranomaisten perintäpyyntö pantiin täytäntöön (Viron valtiolla olevien verosaatavien perimisen osalta). Se, että menettely koski myös suomalaisten verojen perimistä, ei kuitenkaan nähdäkseni millään tavoin estä katsomasta, että ulosmittausmenettely oli kokonaisuutena tarkastellen toimi, jonka Suomen viranomaiset toteuttivat Viron esittämän perintäpyynnön täytäntöönpanemiseksi.

31. Kyseessä olevaa ulosmittausmenettelyä voidaan mielestäni näin ollen pitää direktiivin 2010/24 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna täytäntöönpanotoimena. [5]

32. Pääasiassa nostamallaan kanteella konkurssipesän pesänhoitaja on riitauttanut Suomen lainsäädännön perusteella sellaisen perintätoimen pätevyyden, joka on toteutettu pyynnön vastaanottaneessa jäsenvaltiossa, Suomessa. Tämän johdosta takaisinsaantivaatimusta on pidettävä direktiivin 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna riitana, joka on käsiteltävä tämän jäsenvaltion toimivaltaisessa elimessä (eli ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa) sen lakien ja asetusten mukaisesti.

33. Unionin tuomioistuin on jo todennut, että sen jäsenvaltion toimivaltaisella elimellä, jossa pyynnön vastaanottaneella viranomaisella on kotipaikka, on parhaimmat mahdollisuudet tulkita kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä ja erityisesti arvioida täytäntöönpanotoimen laillisuutta, pätevyyttä ja oikeellisuutta näiden säännösten ja määräysten mukaan. [6]

34. Ulosmittausmenettely toimitettiin siis direktiivin 2010/24 perusteella ja sen mukaisesti. Kansallisella tasolla on nyt riitautettu menettelyn toimittaminen ja sen tulos sen jälkeen alkaneessa konkurssimenettelyssä eli itse asiassa pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion ennen konkurssimenettelyä toteuttama *täytäntöönpanotoimi* (direktiivin 14 artiklan 2 kohta). Katson näin ollen, että vaikka direktiivissä 2010/24 ei ole erikseen säädetty, kenen pitäisi vastata nyt kyseessä olevan kaltaiseen kanteeseen tilanteessa, jossa oikeushenkilö, joka oli maksanut perityt summat, on niiden siirtämisen jälkeen todettu maksukyvyttömäksi, on selvää, että direktiiviä voidaan silti selvästi soveltaa tällaiseen tapaukseen.

5 Direktiivissä ei määritellä täytäntöönpanotoimen käsitettä. Unionin tuomioistuin on tulkinnut tätä käsitettä vain kerran, 14.1.2010 antamassaan tuomiossa Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11); siinä oli tosin kyse direktiivin 2010/24 14 artiklan 2 kohtaa edeltänyttä, keskinäisestä avunannosta Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston rahoitusjärjestelmään kuuluvista toimista aiheutuvien saatavien sekä maatalousmaksujen ja tullien perinnässä 15.3.1976 annetun neuvoston direktiivin 76/308/ETY (EYVL 1976, L 73, s. 18), sellaisena kuin se oli muutettuna 15.6.2001 annetulla neuvoston direktiivillä 2001/44/EY (EYVL 2001, L 175, s. 17), 12 artiklan 3 kohtaa koskevasta asiasta. Kyseisen tuomion 47 kohdassa unionin tuomioistuin totesi, että tiedonannot (joita ei ollut nimenomaisesti mainittu direktiivin 76/308 12 artiklan 3 kohdassa) oli katsottava perintätoimenpiteiksi.

6 Ks. direktiivin 76/308 osalta tuomio 14.1.2010, Kyrian, (C-233/08, EU:C:2010:11, 40, 49 ja 50 kohta).

2. Kuka on vastaaja: toimen lainmukaisuutta koskeva asia vai takaisinsaantia koskeva asia?

35. Huolimatta siitä, että direktiivi 2010/24 vaikenee sen osalta, ketä on pidettävä tällaisessa erityisessä asiayhteydessä vastaajana, vastausta tähän voidaan lähestyä ainakin teoriassa kahdesta eri näkökulmasta. Yksinkertaistetusti tarkastellen niitä voitaisiin lähestyä ”valtaoikeuksien näkökulmasta” tai ”varojen näkökulmasta”.

36. Ensimmäinen lähestymistapa jäsentyy niin, että riidan kohteena on se, millä tavoin julkista valtaa on käytetty jäsenvaltion alueella. Se, mihin konkurssipesän pesänhoitaja pääasiallisesti tähtää, olisi siis sellaisen (väitetysti kansallisten oikeussääntöjen vastaisen) kansallisen toimenpiteen lainmukaisuuden tutkiminen, jolla yhtiö velvoitettiin maksamaan veronsa. Tältä kannalta tarkasteltuna tämänkaltainen riita olisi klassinen hallinto- tai vero-oikeudellinen riita, mistä seuraisi luonnollisesti, että vastaajana olisi viranomainen, joka käyttää kyseistä (täytäntöönpano) valtaa kyseisessä asiassa.

37. Jälkimmäinen lähestymistapa puolestaan jäsentyisi varojen peräyttämistä koskevaksi (lähinnä yksityisoikeudelliseksi) kysymykseksi. Vaatimuksen kohteena olisi varojen peräyttäminen nostamalla kanne sitä vastaan, jonka hallussa tämä rahasumma tuolloin on. Vastaajaksi olisi tässä tapauksessa katsottava se, jonka hallussa kyseiset rahasummat kulloinkin ovat.

38. Vaikka direktiivissä ei säädetä tästä kysymyksestä, en epäile, etteikö direktiivin yleisen rakenteen ja perusajatuksen kannalta arvioiden ensimmäistä lähestymistapaa olisi pidettävä oikeana. Mielestäni tällainen kanne – sikäli kuin sillä riitautetaan sellaisen täytäntöönpanotoimen pätevyys, jonka pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion viranomaiset ovat toteuttaneet oman lainsäädäntönsä mukaisesti – on nostettava kyseisen jäsenvaltion viranomaisia vastaan.

39. Direktiivissä 2010/24 säädetään yhteisistä säännöistä keskinäiselle avunannolle veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä.[7] Kuten direktiivin johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan, tällainen keskinäinen avunanto voi tapahtua tietojenvaihtona (direktiivin II luku, 5–7 artikla), avunantona asiakirjojen tiedoksiannossa (direktiivin III luku, 8 ja 9 artikla) tai perintä- tai turvaamistoimina (direktiivin IV luku, 10–20 artikla).

40. Kaikissa kolmessa tapauksessa direktiivissä säädetään sekä toimivallanjaosta avunantoa pyytävän ja pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion viranomaisten välillä että lex auctoritatis -periaatteen soveltamisesta pääsääntönä, jonka mukaan jäsenvaltion viranomaisten toteuttamiin toimiin sovelletaan kyseisen jäsenvaltion lakia (ja toimien pätevyyttä arvioidaan siis myös sen kannalta).[8] Tilanne on tämä silloin, kun kyse on tietojenvaihtoa,[9] avunantoa asiakirjojen tiedoksiannossa[10] ja erityisesti perintä- ja turvaamistoimia koskevista säännöistä.

41. Perintätoimien osalta muistutan siitä, että direktiivin 13 artiklan 1 kohdan mukaan saatavia, joiden osalta on esitetty perintäpyyntö, on kohdeltava siten kuin ne olisivat pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion saatavia. Pyynnön vastaanottaneen viranomaisen on siis käytettävä samoihin tai samankaltaisiin veroihin tai maksuihin liittyviin saataviin sovellettavissa *pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion laeissa, asetuksissa ja tai hallinnollisissa määräyksissä* annettua toimivaltaa ja niissä säädettyjä menettelyjä.

7 Ks. direktiivin 76/308 osalta tuomio 14.1.2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, 34 kohta) ja tuomio 18.10.2012, X (C-498/10, EU:C:2012:635, 44 kohta).

8 Ks. analogisesti julkisasiamies Cruz Villalónin ratkaisuehdotus asiassa Weltimmo (C-230/14, EU:C:2015:426, 50 kohta) ja unionin tuomioistuimen kyseisessä asiassa esittämä kanta, jonka mukaan ”asianomaisen jäsenvaltion alueelliseen itsemääräämisoikeuteen, laillisuusperiaatteeseen ja oikeusvaltion käsitteeseen perustuvista vaatimuksista johtuu, että rankaisuvallan käyttö ei voi tapahtua lähtökohtaisesti niiden lainmukaisten rajojen ulkopuolella, joiden rajoissa hallintoviranomaisella *on jäsenvaltionsa oikeuden mukaisesti valtuudet toimia*” (tuomio 1.10.2015, Weltimmo, C-230/14, EU:C:2015:639, 56 kohta, kursivointi tässä).

9 Ks. esim. direktiivin 5 artiklan 2 kohdan c alakohta ja 7 artiklan 2 kohta.

10 Ks. direktiivin 9 artikla ja direktiivin 2010/24/EU tiettyjä säännöksiä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 18.11.2011 annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 1189/2011 (EUVL 2011, L 302, s. 16) 11 artikla ja 12 artiklan 1 kohta.

42. Turvaamistoimien osalta direktiivin 14 artiklan 4 kohdan toisesta alakohdasta ja 16 artiklan 1 kohdasta seuraa, että pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio voi toteuttaa tällaisia toimia vain, jos kyseisen jäsenvaltion lainsäädäntö mahdollistaa ne.

43. Yleisemmällä tasolla direktiivin 2010/24 14 artiklassa vahvistetaan säännöt, joita sovelletaan direktiivin soveltamisesta johtuviin riitoihin. Sen 14 artiklan 1 kohdan mukaan saatavaa tai alkuperäisiä asiakirjoja, jotka mahdollistavat täytäntöönpanon pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa, koskevat riidat sekä avunantoa pyytävän jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen suorittaman tiedoksiannon pätevyyttä koskevat riidat kuuluvat avunantoa pyytävän jäsenvaltion toimivaltaisten elinten toimivaltaan. Sen 14 artiklan 2 kohdan mukaan on edelliseen nähden käänteisesti niin, että toteutettuja täytäntöönpanotoimia tai pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen suorittaman tiedoksiannon pätevyyttä koskevat riidat on käsiteltävä tämän jäsenvaltion toimivaltaisessa elimessä. Tuomion Kyrian mukaan 14 artiklan 1 ja 2 kohdassa vahvistettu toimivallanjako seuraa siitä, että kaikkiin näissä säännöksissä kyseessä oleviin oikeudellisiin toimiin tai toimenpiteisiin sovelletaan eri lainsäädäntöä,[11] nimittäin sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jonka viranomaiset toteuttivat riitautetun toimen tai riitautetun toimenpiteen. Tämän johdosta kunkin jäsenvaltion toimivaltainen elin arvioi ainoastaan tämän valtion lainsäädännön kannalta niiden toimien tai toimenpiteiden lainmukaisuutta, jotka sen viranomaiset ovat toteuttaneet.[12]

44. Direktiivin 14 artiklan 4 kohdan kolmannessa alakohdassa on myös selvä esimerkki lex auctoritatis -säännön soveltamisesta tilanteisiin, joissa on kyse kahden asiassa mukana olevan jäsenvaltion toimivaltaisista viranomaisista. Mainitun kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että kun saatava on riitautettu 14 artiklan 1 kohdan nojalla avunantoa pyytävässä jäsenvaltiossa, pyynnön vastaanottavan viranomaisen on lähtökohtaisesti keskeytettävä täytäntöönpanomenettely saatavan riitautetun osan osalta siihen saakka, kunnes asiassa toimivaltainen elin on tehnyt päätöksen. Tämän artiklan 4 kohden kolmannen alakohdan nojalla avunantoa pyytävä viranomainen voi *avunantoa pyytävässä jäsenvaltiossa voimassa olevien lakien, asetusten ja hallinnollisten käytäntöjen mukaisesti* pyytää pyynnön vastaanottavaa viranomaista perimään riitautetun saatavan tai riitautetun osan saatavasta, *jos pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa voimassa olevat asiaankuuluvat lait, asetukset ja hallinnolliset käytännöt mahdollistavat tällaiset toimet*.

45. Kaiken kaikkiaan edellä mainitut säännökset osoittavat selvästi direktiivin perusajatuksen: i) jäsenvaltion toteuttamiin toimiin tai toimenpiteisiin sovelletaan pääsäännön mukaan tämän jäsenvaltion lainsäädäntöä (lex auctoritatis); ii) näitä toimia tai toimenpiteitä koskevat riidat on saatettava tämän jäsenvaltion toimivaltaisen elimen käsiteltäväksi, ja se ratkaisee ne kansallisen lainsäädäntönsä kannalta.

46. Näistä kahdesta seikasta yhdessä käy melko luontevasti ilmi, ketä on pidettävä vastaajana: iii) tällaisen riidan vastaajana voi olla vain se kansallinen viranomainen, joka käytti toimivaltuuksiaan kyseisessä asiassa (joko toteuttamalla tai jättämällä toteuttamatta kyseisen toimen tai toimenpiteen).

47. Eli jos joku riitauttaa, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion toteuttaman täytäntöönpanotoimen, riitautuksen kohteena on tämän jäsenvaltion julkisen vallan käytön pätevyys. Vastaajan täytyy silloin loogisesti olla pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion viranomainen.

11 Ks. 14.1.2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, 40 kohta).

12 Ks. tuomio 26.4.2018, Donnellan (C-34/17, EU:C:2018:282, 43 ja 44 kohta). Kuten olen ratkaisuehdotuksessani Astrellas Pharma (C-557/16, EU:C:2017:957, 97 kohta) (oikeudellisesti erilaisessa asiayhteydessä mutta saman perusajatuksen mukaisesti) todennut, ettei ole sattumaa, että tuomioistuinten toimivaltaa koskevat säännöt perustuvat yleensä ensisijaisesti toimen toteuttajaa koskevaan muodolliseen seikkaan eli siihen, kuka toteutti riitautetun toimen.

48. Tähän voitaisiin lisätä, että tällainen päätelmä on myös direktiivin 2010/24 13 artiklan 1 kohdassa säädetyn *saatavien täyden assimilaation* periaatteen mukainen. Mainitun säännöksen mukaan saatavia, joiden osalta on esitetty perintäpyyntö, on kohdeltava siten kuin ne olisivat pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion saatavia. Jos toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevat saatavat on rinnastettava täysin kansallisiin saataviin perintämenettelyn osalta (kun maksu suoritetaan), ne on tietenkin rinnastettava kansallisiin saataviin myös silloin, kun kyse on tähän perintään liittyvän seikan riitauttamisesta (kun maksu mahdollisesti suoritetaan). Täyden assimilaation periaate edellyttää rinnastamista kumpaankin suuntaan. Siksi – niin kuin silloin, kun riitautetaan mikä tahansa jäsenvaltion viranomaisten toteuttama toimi (kuten täytäntöönpanotoimi) – vastaajan on määritelmän mukaan oltava se viranomainen, joka toteutti riitautetun toimen (kuten perintätoimen).

3. Mahdolliset vaihtoehdot – onko niitä?

49. Edellä muotoiltu lähestymistapa on mielestäni oikea, vaikka tarkastelenkin tässä lyhyesti sen vaihtoehtoja. Jos pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kanne pitäisi nostaa perintäpyynnön esittänyttä jäsenvaltiota vastaan siitä erityisestä syystä, että kyseessä oleva rahasumma siirrettiin myöhemmin sille, peräyttämiskanne pitäisi näin nostaa sitä valtiota vastaan, jonka hallussa varat ovat.[13] Kumpikin oikeuspaikka, jossa kanne voitaisiin mahdollisesti nostaa, johtaisi tällaisessa tilanteessa melko kyseenalaisiin tuloksiin.

50. Ensimmäinen vaihtoehto olisi se, että kanne nostettaisiin avunantoa pyytänyttä jäsenvaltiota vastaan sen tuomioistuimissa. Käsiteltävässä asiassa tämän merkitsisi sitä, että Viron tuomioistuimet käsittelisivät Viron viranomaisia vastaan nostetun kanteen, jossa on riitautettu sellainen toimi (väitetysti epäasianmukainen täytäntöönpanotoimi), jonka Suomen viranomaiset ovat toteuttaneet Suomessa. Lisäksi kanteeseen pitäisi soveltaa takaisinsaannista konkurssipesään annettua Suomen lakia, johon konkurssipesän pesänhoitaja on vedonnut riitauttaakseen maksut, jotka Metirato suoritti Suomen viranomaisten toimittamassa ulosmittausmenettelyssä. Oikeudenkäynnissä voitaisiin ajatella noudatettavan Viron lainsäädäntöä, esimerkiksi sen kansallisia vahingonkorvausoikeudellisia tai perusteettoman edun palauttamista koskevia säännöksiä. Mutta tässäkin tapauksessa Viroa vastaan nostettu kanne olisi käsiteltävä sellaisten tekojen perusteella, joihin Suomen viranomaiset ovat syyllistyneet Suomessa.

51. On melko selvää, että tämä johtaisi tilanteeseen (jopa kaaokseen), jossa oikeuspaikka (forum) ja sovellettava lainsäädäntö (ius) erotettaisiin hyvinkin selvästi toisistaan, ja merkitsisi lisäksi itse asiassa sitä, että Viron tuomioistuinten pitäisi arvioida Suomen viranomaisten julkisen vallan käytön lainmukaisuutta Suomessa, eli että noudatettaisiin menettelytapaa, jonka unionin tuomioistuin on muussa asiayhteydessä hiljattain torjunut.[14]

52. Toinen vaihtoehto eli se, että kanne nostettaisiin avunantoa pyytänyttä jäsenvaltiota vastaan pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion tuomioistuimissa, olisi samalla tavalla ongelmallinen. Tässä tapauksessa ensimmäinen esiin tuleva ongelma (jota sitäkään tuskin kyettäisiin ratkaisemaan) olisi lainkäytöllisen koskemattomuuden periaate, jonka vaatimusten mukaan valtiota ei voida haastaa vastaamaan toisen valtion tuomioistuimissa.[15] Unionin tuomioistuin on kyllä myöntänyt, että kansainvälisessä käytännössä tämä koskemattomuus ei ole absoluuttinen, mutta se tunnustetaan yleisesti, kun riita koskee valtion itsemääräämisoikeutensa nojalla, iure imperii (valtiovaltaa käytettäessä) toteuttamia toimia. Se voidaan sen sijaan sulkea pois, kun riita-asia koskee toimia, jotka on toteutettu iure gestionis (valtion liiketoiminnassa) ja joissa ei ole kyse julkisen vallan käytöstä.[16]

13 Kuten edellä 37 kohdassa on annettu ymmärtää.

14 Ks. ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä 6.11.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/83/EY (EYVL 2001, L 311, s. 67) osalta tuomio 14.3.2018 Astrellas Pharma (C-557/16, EU:C:2018:181, 40 kohta).

15 Ks. tuomio 19.7.2012, Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:491, 54 kohta).

16 Tuomio 19.7.2012, Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:491, 55 kohta).

Käsiteltävässä asiassa riitautuksen kohteena on kuitenkin verojen ulosmittausmenettely, johon liittyy välttämättä itsemääräämisoikeuden nojalla toteutettuja toimia niin menettelyllisesti (sikäli kuin kyse on *pakko*perinnästä) kuin asiallisestikin (siltä osin kuin kyse on *verojen* perinnästä). Lainkäytöllinen koskemattomuus muodostuisi näin ollen tässä tapauksessa esteeksi sille, että kanne Viroa vastaan nostettaisiin Suomen tuomioistuimissa.

53. Edellä mainituista syistä katson siis, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kanne, jolla riitautetaan pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion viranomaisten sen oman lainsäädännön mukaisesti toteuttaman täytäntöönpanotoimen pätevyys, on nostettava tätä jäsenvaltiota (sen viranomaisia) vastaan.

4. Lopuksi

54. Lopuksi haluaisin tarkentaa, että päätelmä siitä, ketä on pidettävä vastaajana käsiteltävänä olevan kaltaisessa asiassa, ei merkitse sitä, että jos konkurssipesän pesänhoitajan nostama kanne menestyy, pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion, tässä tapauksessa Suomen, pitäisi vastata tämän taloudellisista seurauksista. Direktiivin 2010/24 perusajatukseen kuuluu näet myös se, että silloin kun velallinen on riitauttanut perintätoimen menestyksellisesti, avunantoa pyytäneen jäsenvaltion on maksettava takaisin kaikki pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion perimät ja avunantoa pyytäneelle jäsenvaltiolle jo siirtämät määrät.[17]

55. Yleisemmällä tasolla unionin tuomioistuin on jo todennut, että direktiivi 2010/24 perustuu keskinäisen luottamuksen periaatteeseen ja että direktiivillä käyttöön otetun keskinäistä avunantoa koskevan järjestelmän toteuttaminen riippuu siitä, vallitseeko asianomaisten kansallisten viranomaisten välillä tällainen luottamus.[18] Tähän on lisättävä, että käsiteltävänä olevan kaltaisessa tapauksessa keskinäisen luottamuksen periaatetta on sovellettava jäsenvaltioiden välillä kumpaankin suuntaan.

56. Pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion odotetaan yhtäältä ryhtyvän perintämenettelyyn avunantoa pyytävän jäsenvaltion pyynnöstä ilman, että sillä olisi mahdollisuutta kohdistaa pyyntöön minkäänlaisia ”tunnustamis-, täydentämis- tai korvaamistoimia”, kuten direktiivin 12 artiklan 1 kohdassa säädetään. Pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion edellytetään siis lähtökohtaisesti[19] luottavan avunantoa pyytävään jäsenvaltioon ja panevan täytäntöön minkä tahansa tältä peräisin olevan perintäpyynnön.

57. Tämä keskinäiseen luottamukseen perustuva helpotettu perintäkeino edellyttää toisaalta myös sitä, että avunantoa pyytävä jäsenvaltio vastaa seurauksista tapauksissa, joissa pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion toimittamassa täytäntöönpanossa ilmene ongelmia. Jos siis täytäntöönpanotoimesta tehty valitus menestyy, avunantoa pyytäneen jäsenvaltion on maksettava takaisin peritty määrä tätä vastustamatta ja viivytyksettä, vaikka sen ei voida katsoa olevan vastuussa riitautetusta täytäntöönpanotoimesta.[20]

17 Tämän osalta direktiivin 14 artiklan 4 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään, että jos 14 artiklan 1 kohdan perusteella avunantoa pyytävän jäsenvaltion toimivaltaisessa elimessä riitautettu saatava ratkaistaan velallisen hyväksi, avunantoa pyytävä viranomainen on velvollinen maksamaan takaisin kaikki perityt määrät. Näin on myös täytäntöönpanoasetuksen N:o1189/2011 23 artiklan 1 kohdan mukaan silloin, kun pyynnön vastaanottavan viranomaisen perintätoimenpiteistä on valitettu syystä, joka ei kuulu virka-apua pyytävän jäsenvaltion vastuuseen: jos pyynnön vastaanottava viranomainen on jo siirtänyt perityt määrät virka-apua pyytävälle viranomaiselle ja valitus ratkaistaan tämän jälkeen sen tehneen osapuolen hyväksi, viimeksi mainitun viranomaisen on palautettava perityt määrät.

18 Tuomio 26.4.2018, Donnellan (C-34/17, EU:C:2018:282, 41 kohta).

19 Unionin tuomioistuin katsoi 26.4.2018 antamassaan tuomiossa Donnellan (C-34/17, EU:C:2018:282, 61 kohta), että pyynnön vastaanottava viranomainen voi perustellusti kieltäytyä antamasta direktiiviin perustuvaa virka-apua vain poikkeuksellisissa tilanteissa (kuten siinä, josta asiassa oli kyse ja jossa jäsenvaltion viranomainen oli pyytänyt toisen jäsenvaltion viranomaista perimään sellaiseen rahamääräiseen seuraamukseen perustuvan saatavan, josta asianomainen henkilö ei tiennyt).

20 Niin kuin täytäntöönpanoasetuksen N:o 1189/2011 23 artiklan 1 kohdasta käy ilmi (ks. edellä alaviite 17).

58. Toisin sanoen jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus ja vilpitön yhteistyö on periaate, jota sovelletaan ”säällä kuin säällä”, eli aurinkoisina päivinä (jolloin kaikki sujuu kitkattomasti ja maksut saadaan tämän direktiivin soveltamisalalla perittyä) mutta myös huonolla säällä (jolloin jo perityksi saadut varat joudutaan toisen jäsenvaltion mahdollisen virheen vuoksi palauttamaan).

B Toinen kysymys

59. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa toisella kysymyksellään vastauksen siihen, pysyvätkö avunantoa pyytäneen jäsenvaltion saatavat, jotka pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio on perinyt, erillään tämän varoista vai sekoittuvatko ne niihin. Kysymyksen toisessa virkkeessä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin näyttää muotoilevan ensimmäisen virkkeen uudelleen ja kysyy, onko direktiivissä vain tarkoitettu kieltää toisen jäsenvaltion saatavien syrjiminen.

60. Mielestäni ei ole ilmiselvää, millä tavoin tämän kysymyksen osat liittyvät toisiinsa. Kysymyksestä ei käy selvästi ilmi, miten pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion saatavan sekoittuminen avunantoa pyytäneen jäsenvaltion saatavaan, joka perittiin samassa ulosottomenettelyssä, voisi johtaa tai johtaisi toisen jäsenvaltion saatavien syrjintään. Koska voin vain esittää spekulaatioita siitä, mikä tarkkaan ottaen on toisen kysymyksen ensimmäisen ja toisen virkkeen välinen yhteys, tarkastelen kumpaakin näistä erikseen.

61. Toisen kysymyksen ensimmäinen osa näyttää perustuvan väitteisiin, jotka Suomen hallitus on esittänyt pääasiassa siitä, että perityistä varoista ei missään vaiheessa tullut Suomen valtion omaisuutta, minkä vuoksi kyseessä oleva vaatimus on esitettävä Viron vero- ja tullihallinnolle.

62. Komissio ja Suomen hallitus ovat viitanneet tämän osalta direktiivin 2010/24 13 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan pyynnön vastaanottaneen viranomaisen on lähetettävä avunantoa pyytäneelle viranomaiselle saatavan osalta perityt määrät ja mahdollisesti kertyneet korot. Niiden näkemyksen mukaan säännöksen on katsottava merkitsevän, että perityt määrät on pidettävä erillään pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion varoista.

63. Direktiivissä ei nähdäkseni kuitenkaan ole säännöksiä siitä, pysyykö pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion perimä rahasumma erillään sen omista varoista vai sekoittuuko se niihin.

64. En kuitenkaan näe, jos tarkastellaan erityisesti direktiivin 13 artiklan 5 kohtaa, jossa säädetään vain tässä artiklassa tarkoitetun perintäpyynnön täytäntöönpanon viimeisestä vaiheesta, miten sitä voitaisiin tulkita niin, että se edellyttäisi rahasummien pitämistä erillään pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion varoista, tai niin, että se sallisi niiden sekoittuvan tämän varoihin. Säännöksessä on yksinkertaisesti kyse muusta.

65. On totta, että direktiivin 13 artiklan 1 kohdan viimeisen alakohdan mukaan pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on perittävä saatava omassa valuutassaan.[21] Täytäntöönpanoasetuksen N:o 1189/2011 23 artiklan 1 kohdassa säädetään lisäksi, että virka-apua pyytäneelle viranomaiselle lähetettävät määrät on siirrettävä tälle pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion valuutassa ja kahden kuukauden kuluessa päivästä, jona perintä suoritettiin.

21 Tämän osalta täytäntöönpanoasetuksen N:o 1189/2011 18 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”jos pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion valuutta on eri kuin virka-apua pyytävän jäsenvaltion valuutta, virka-apua pyytävän viranomaisen on ilmaistava [täytäntöönpanon mahdollistavassa, kaikkiin perintäpyyntöihin liitettävässä yhdenmukaisessa asiakirjassa] perittävän saatavan määrä molempina valuuttoina”. Tämän vuoksi määrä, jota varten perintämenettely toimitetaan pyynnön vastaanottavassa jäsenvaltiossa, lasketaan kyseisen jäsenvaltion valuutassa siinä vaiheessa kun virka-apua pyytävä jäsenvaltio esittää pyynnön.

66. Perittyjen rahasummien siirtämistä koskevien erityisten säännösten lisäksi direktiivissä ei kuitenkaan säädetä niiden oikeudellisesta, taloudellisesta tai kirjanpidollisesta asemasta ajanjaksolla, joka sijoittuu rahasummien velalliselta perimisen ja avunantoa pyytävälle jäsenvaltiolle siirtämisen väliin. Pelkästään se, että rahasummat peritään ja siirretään pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion valuutassa, ei välttämättä merkitse, että ne sekoittuvat (tai eivät sekoitu) avunantoa pyytäneen jäsenvaltion varoihin. Tämä on kysymys, jonka jäsenvaltio voi itse ratkaista, kunhan se noudattaa velvollisuutta lähettää perityt määrät ja niille kertyneet korot kahden kuukauden kuluessa.

67. Joka tapauksessa on niin, että vaikka rahasummat pidettäisiin erillään pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion varoista, tämä ei millään tavoin vaikuta siihen, millä tavoin on vastattava kysymykseen siitä, ketä on pidettävä vastaajana pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen kanteeseen. Mikäli toisen kysymyksen ensimmäinen osa on ymmärrettävä vaihtoehtoisena esityksenä sille, ketä on pidettävä vastaajana,[22] katson, että edellä A osiossa läpi käydyistä syistä vastaajana tällaiseen kanteeseen vastaajana on oltava pyynnön vastaanottanut jäsenvaltio, riippumatta siitä, millaisia varojen kirjaamissääntöjä noudatetaan.

68. Tarkasteltaessa toisen kysymyksen toista osaa, jossa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko direktiivissä tarkoitettu vain kieltää toisen jäsenvaltion saatavien syrjiminen, on muistettava, että direktiivin 13 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistettu täyden assimilaation periaate tarkoittaa sitä, että muiden jäsenvaltion saatavia on kohdeltava niin kuin ne olisivat kotimaisia saatavia, erityisesti niiden toimivaltuuksien ja menettelyjen osalta, joista säädetään pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädännössä samojen tai samanlaisten saatavien osalta.

69. Direktiivin 13 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään poikkeuksesta tähän periaatteeseen. Poikkeuksen mukaan pyynnön vastaanottava jäsenvaltio ei ole velvollinen myöntämään muiden jäsenvaltioiden saataville etuoikeuksia, jotka myönnetään kyseisessä jäsenvaltiossa syntyville samankaltaisille saataville, ellei jäsenvaltioiden välillä toisin sovita tai ellei pyynnön vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännössä toisin säädetä. Tämä näyttää olevan ainoa poikkeus 13 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetystä pääsäännöstä ja näin säännöstä, jonka mukaan pyynnön vastaanottava jäsenvaltio ei saa kohdella muiden jäsenvaltioiden saatavia epäedullisemmin kuin se kohtelisi samoja tai samankaltaisia kansallisia saatavia.

70. Täyden assimilaation periaate ei nähdäkseni kuitenkaan vaikuta siihen, pysyykö pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion perimä rahasumma erillään sen omista varoista vai sekoittuuko se niihin. Tämän vuoksi toisen kysymyksen toinen osa ei näin ymmärrettynä vaikuta päätelmään, jonka muotoilin tämän kysymyksen ensimmäisen osan osalta, eikä se muuta esitystäni unionin tuomioistuimen vastaukseksi ensimmäiseen ja kolmanteen kysymykseen.

V Ratkaisuehdotus

71. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Helsingin käräjäoikeuden esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

Keskinäisestä avunannosta tiettyihin maksuihin, tulleihin, veroihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä 16.3.2010 annettua neuvoston direktiiviä 2010/24/EU on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kanne, jolla riitautetaan pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion viranomaisten sen oman lainsäädännön mukaisesti toteuttaman täytäntöönpanotoimen pätevyys, on nostettava tätä jäsenvaltiota (sen viranomaisia) vastaan.

22 Jatkona (tai vahvistuksena) edellä (37 kohta) kuvattuun ”varoihin” perustuvaan lähestymistapaan, viittaan lähinnä siihen, ettei kyseessä oleva rahasumma ole tällä hetkellä Suomen viranomaisilla eivätkä varat alun perinkään missään vaiheessa todellisuudessa olleet näiden viranomaisten varoja.